

Peter L. Meininger (red.), 2018. Flora Zeelandica. Verspreiding van wilde planten in het Zeeuwse landschap in heden en verleden. Floron, 1008 p.

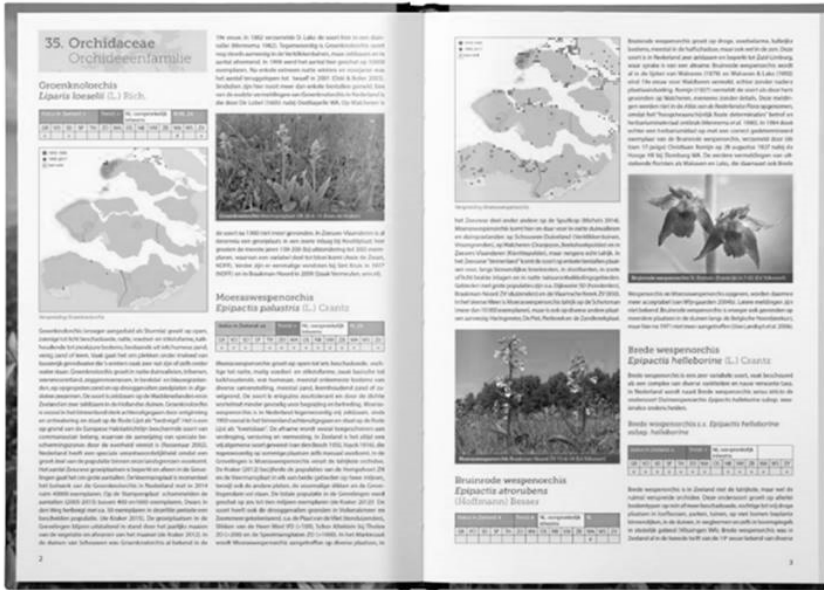
Na acht delen *Fauna Zeelandica* is er nu ook een *Flora Zeelandica*, die op vrijdag 22 juni in de Zeeuwse hoofdstad ten doop werd gehouden. Daarmee is Zeeland na Drenthe de tweede provincie die beschikt over een verspreidingsatlas van de vaatplanten voor haar hele grondgebied. Het *Magnum Opus* telt maar liefst 1008 pagina's en weegt ruim vier kilo! Het bevat veel meer dan alleen een overzicht van soorten en hun verspreiding. De zeer uitgebreide inleiding bestaat uit 169 pagina's met 20 hoofdstukken waaraan 18 auteurs gewerkt hebben.

Het eerste hoofdstuk plaatst deze Flora in historisch perspectief. De eerste oproep om een Flora van Zeeland te verwezenlijken stamt al uit 1837! Sindsdien zijn verscheidene overzichten gegeven van de Zeeuwse flora, maar pas 181 jaar later verschijnt een heuse *Flora Zeelandica*. Het tweede hoofdstuk geeft een opsomming van factoren die de samenstelling de Zeeuwse flora hebben beïnvloed. In het derde hoofdstuk wordt ingegaan op bescherming van soorten, met een kritische noot over de Nieuwe Natuurwet. De 17 daaropvolgende hoofdstukken zijn gewijd aan de landschappen van Zeeland en hun kenmerkende plantensoorten. Onder meer worden de Zeeuwse duinen, afgesloten zeearmen, slikken en schorren, akkerreservaten, het stedelijk gebied en Zeeuwse campings besproken. Voor de meeste landschappen wordt een korte ecologische karakteristiek gegeven en worden de soorten genoemd die zich in dergelijke milieus thuis voelen.

Het 'atlasgedeelte' van het boek biedt niet alleen verspreidingskaartjes (behalve van zeer zeldzame soorten) maar ook per soort een duidelijke foto en een overzicht van ecologie, kenmerken en oudere vondsten. Ook zijn in een overzichtelijke figuur van iedere plantensoort de zeldzaamheid, trend en indigeniteit in Zeeland en de eventuele Rode Lijst-status in Nederland weergegeven. De verspreidingskaartjes geven twee inventarisatieperioden weer: 1970-1989 en 1990-2017. Het voorkomen van soorten vóór 1970 wordt summier in de tekst aangegeven. De literatuurlijst vermeldt enige 16de- en 17de-eeuwse auteurs die over de Zeeuwse flora hebben geschreven, zoals Dodoens, De Lobel en Hondius. Jammer genoeg wordt op diverse plaatsen waar zij het betoog hadden kunnen schragen of nuanceren, niet naar deze bronnen verwezen. Zo behoren Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*) en Lampionplant (*Physalis alkekengi*) tot de bijna zestig soorten die Hondius (1621) voor Zeeuws-Vlaanderen vermeldt; over de eerste vermeldt de *Flora Zeelandica* alleen dat zij er 'vanouds' voorkomt, van de tweede geeft zij een losse opsomming van Zeeuwse vondsten.

Niet onvermeld mag blijven dat 41 *Rubus*-soorten en 18 *Rosa*-soorten in het boek zijn opgenomen. Vanwege de onvolledig bekende verspreiding zijn de meeste bramensoorten slechts summier beschreven, zonder verspreidingskaartjes. Wel is

van bijna iedere soort een foto toegevoegd. Voor het genus *Rosa* zijn de verspreidingsgegevens completer en zijn van meer soorten verspreidingskaartjes bijgevoegd.

Het bijeenbrengen van verspreidingsgegevens is monnikenwerk en daarbij hoort dat af en toe iets over het hoofd wordt gezien. Zelfs uit de rijkdom aan Zeeuwse natuurtijdschriften en doctoraalscripties ontsnapt weleens iets aan de aandacht. Zo lezen we in kleine lettertjes op p. 944 dat uit Zeeland geen enkele gepubliceerde vondst van Spaanse ruiter (*Cirsium dissectum*) bekend is en dat een voor deze soort geschikt habitat ontbreekt. In het Zeeuws-Vlaamse tijdschrift *De Steltkluit* wordt echter een orchideeënrijk blauwgraslandje in een verlandende kreekrest bij Hulst beschreven, waar onder meer Spaanse ruiter en Vlozegge (*Carex pulicaris*) groeiden, maar dat in het kader van een bestemmingsplan werd 'geruimd' (Buise 1979). Ook de vondst van Eironde leeuwenbek (*Kickxia spuria*) in een gerstakker in de Oud-Ovezandpolder op Zuid-Beveland in 1972 (Smits 1974) blijft onvermeld. Ook is het lot van de Atlasmaker dat zijn werk bij verschijning reeds is verouderd. Zo wordt over Tengere zandmuur (*Arenaria leptoclados*) vermeld dat deze in Oost-Zeeuws-Vlaanderen vroeger meer gevonden werd dan tegenwoordig, terwijl de kaart zelfs geen enkele vondst in deze hoek van Zeeland toont. Maar in de week van de presentatie bleek zij vrij talrijk op sommige graven op de begraafplaats van Hulst, de voornaamste stad van deze regio.

Wie de Flora voor het eerst in handen krijgt kan zowel geïmponeerd als afgeschrikt worden door de omvang van het boek. Als je toch door het boek begint te bladeren, of je nu een leek bent of niet, verlies je je al snel in de prachtige foto's, de uitgebreide beschrijvingen en de veelomvattende introductie van het boek. Voor je het weet is een half uur verstreken. Lof voor de vele mensjaren aan tijd en energie,

het werk van honderden vrijwilligers en de deskundigheid die gebundeld zijn in dit boek.

Goed nieuws voor diegenen die te laat waren met het aanschaffen van de Flora: rond 1 december 2018 verschijnt de herdruk. voorinschrijven kan op de website van FLORON.

Tom van Heusden en Eddy Weeda

LITERATUUR

- Buise, M.A. (1979). Verdwenen maar nog niet vergeten. De Steltkluut 9: 128-130.
- Hondius, P. (1621). Dapes inemptae, Of de Moufe-schans, dat is, De Soeticheyte Des Buyten-Levens, Vergheselschap met de Boucken. Roels, Leiden.
- Smits, C.J. (1974). Floristisch en vegetatiekundig onderzoek van enkele polders in de Zak van Zuid-Beveland. Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek, Yerseke.
- Werkgroep Florakartering Drenthe (1999). Atlas van de Drentse Flora. Schuyt, Haarlem.

